

DEN NORSKE KIRKE
Kirkelig fellestråd i Trondheim

Munkegt. 6
7004 TRONDHEIM
Tlf: 99436000
Faks: 73500788

Fornyings-, administrasjons - og kirkedepartementet
Kirkeavdelingen
Postboks 8004 Dep
0030 Oslo

Trondheim 15.09.2010
Vår saksbehandler: kjenor
Vår ref.: 10/00247-004
Arkivkode: 000

Høring - endringer i gravferdslov og kirkelov

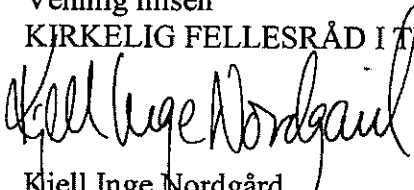
Kirkelig fellestråd i Trondheim (KFiT) viser til høringsbrev og høringsnotat av 30. juni 2010 med forslag til endringer i gravferdsloven og kirkeloven. Kirkelig fellestråd i Trondheim har drøftet høringsnotatet i møte 15. september 2010.

Kirkelig fellestråd i Trondheim fattet følgende vedtak;

Kirkelig fellestråd i Trondheim gir i all vesentlighet sin støtte til de foreslåtte endringer i gravferdsloven og kirkeloven slik de fremgår av høringsnotatet
Forslag til endringer eller kommentarer til forhold som synes ikke godt nok ivaretatt i høringsnotatet er godt ivaretatt i *utkast* til hørings svar fra KA Kirkelig arbeidsgiver – og interesseorganisasjon. KFiT gir sin tilslutning til KA sitt *utkast* til hørings svar.

Utkast til hørings svar fra KA følger vedlagt som Kirkelig fellestråd i Trondheim sitt hørings svar.

Vennlig hilsen
KIRKELIG FELLESTRÅD I TRONDHEIM

Kjell Inge Nordgård
Kirkeverge

Vedlegg: Utkast til hørings svar fra KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon datert 24. august 2010

Utkast til hørings svar fra KA til FADs høringsnotat om endringer i gravferdsloven og kirkeloven.

KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon viser til høringsbrev og høringsnotat av 30. juni 2010 med forslag til endringer i gravferdsloven og kirkeloven.

KA vil i hovedsak gi sin tilslutning til forslagene i det tilsendte høringsnotatet, men vil på enkelte punkter problematisere de framlagte forslag.

I. Forslag til endringer i gravferdsloven

1.1. Lokalt gravferdsmyndighet

KA er tilfreds med at høringsnotatet bekrefter og underbygger hovedmodellen med at kirkelig fellesråd fortsatt skal være ansvarlig lokal gravferdsmyndighet. Erfaringene så langt har vist at den lokale kirke kan forvalte dette ansvaret på en måte som ivaretar behovene for hele befolkningen, uavhengig av tilhørighet til Den norske kirke. KA merker seg at departementet presiserer at kirkelig fellesråd på dette området ivaretar en offentlig oppgave på samfunnets vegne. Med dette som bakgrunn er det positivt at høringsnotatet legger vekt på gravferdslovens allmenne karakter. Dette bidrar til å skelne tydeligere mellom på den ene siden de kirkelige fellesrådenes ansvar som gravferdsmyndighet for alle innbyggere, og på den andre siden trossamfunnet Den norske kirke sitt tilbud for sine medlemmer og andre som ønsker kirkelige medvirkning i gravferdsritualer mv.

KA erfarer at gjeldende lovgivningen i dag er fleksibel og åpen for lokale samarbeidsløsninger med kirke og kommune på dette feltet. Brukertilfredsheten med dagens forvaltning er stor, jf henvisningen i høringsnotatet til KAs brukerundersøkelse. Sammenligninger med andre nordiske viser at gravferdsforvaltningen i Norge er kostnadseffektiv. Gravferdssektoren er preget av stor stabilitet, høy kompetanse og stort fokus på kvalitet og verdighet i møte med pårørende og publikum. Samlet sett tilsier dette forsiktighet med å foreta radikale endringer i grunnleggende ansvarsforhold.

1.2 Hovedformålet med forslagene til endringer i gravferdsloven

I starten av høringsnotatet sies det at formålet med endringsforslagene er å legge bedre til rette å ivareta behovene som religiøse og livssynsmessige minoriteter har i forbindelse med gravlegging . Bakgrunnen er bl.a. det såkalte "Kirkeforliket" blant alle partiene på Stortinget i 2008 der det om gravferdsforvaltningen ble uttalt: *"Dagens lovgivning på området videreføres. Samtidig gjøres det tilpasninger som ivaretar minoritetene."* Høringsnotatet har på denne bakgrunn et hovedfokus på religiøst begrunnede ønsker ved gravlegging. KA erfarer at større religiøst mangfold gir nye utfordringer for gravferdsforvaltningen, og det er positivt at gravferdsloven gjennomgås med dette for øye. Dette er også i tråd med et sentralt anliggende i KAs høringsuttalelse til NOU 2006. 2 Staten og Den norske kirke. Samtidig er departementets høringsnotat i liten grad opptatt av andre endringer i samfunnet som medfører mer mangfoldige ønsker og behov hos de pårørende. Det er derfor noe

- Gravlegging i betongkasse for å unngå omslutninger av jord
- Deling av urne, gravlegging av urne i hage e.l., egen oppbevaring av urne eller bruk av asken til ulike formål
- Gravlegging uten kiste
- Gravlegging av aske uten urne
- Rask gravlegging etter død

KA vil anmode om at det igangsettes et eget arbeid for gjennomgang forskriftene til gravferdsloven med sikte på å vurdere ulike ønsker fra de pårørende som ikke kan innfris i følge dagens regelverk. Vi ønsker ikke nødvendigvis en utrakt liberalisering på feltet, her er det behov for å avveie flere interesser. Våre medlemmer erfarer likevel at regelverket i noen situasjoner kan være for rigid.

De lokale gravferdsmyndighetene opplever det også svært krevende når gjeldende lov- og regelverk utfordres av internasjonale konvensjoner. Vi viser her bl.a. til en sak fra 2002 der Senter mot etnisk diskriminering påklaget et vedtak i Oslo kirkelig fellesråd som ikke ga samtykke til en gravleggingsform som bryter med forskriftene til gravferdsloven (gravlegging i betongkasse). Senter mot etnisk diskriminering pekte på at gravferdstradisjoner hos en nasjonal minoritet er beskyttet av Europarådets rammekonvensjon om vern av nasjonale minoriteter. I tillegg ble artikkel 27 i FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter framhevet. Begrunnelsen var her primært ikke forhold knyttet til tro/livssyn. Oslo bispedømmeråd omgjorde Kirkelig fellesråds vedtak.

1.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Følgende ønsker fra pårørende er eksempler på utfordringer som primært ikke har formelle begrensninger, men som gir økte kostnader/ressursbruk:

- Ønske om særskilt tilrettelagt grav (vil i særlig grad gjelde tilrettelegging for muslimsk gravlegging)
- Spesielle ønsker om tidspunkt for gravlegging (kveld, helg, høytider)
- Tilrettelegging for rituell vask i forbindelse med gravleggingen
- Ønske om at pårørende er til stede under kremasjon (vil ofte forutsette ombygging av krematoriet)
- Gravlegging i anonym eller navnet minnelund
- Etablering av egne felt for ulike religioner/livssyn

KA støtter et lovforslag som utvider pliktene til lokal gravferdsmyndighet, men vi vil understreke at dette er en utvidelse av plikter som i mange tilfeller vil gi økte investerings- og driftskostnader. I kapittelet om økonomiske og administrative konsekvenser sies det at bestemmelsen om at "gravlegging skal skje med respekt for avdødes religion eller livssyn" er en plikt som allerede følger av den alminnelige tros- og livssynsfrihet. Departementet har derfor lagt til grunn av lovforslaget ikke i seg selv utløser nye utgifter for kommunene. KA finner her grunn til å minne om at staten tidligere ikke har uttrykt en slik generell plikt overfor gravferdsmyndighetene. De rettigheter og muligheter som de pårørende har innenfor dagens gravferdslov er i stor grad avgrenset til de gravskikker som har vært dominerende i vårt land. Dette vil i praksis si et tilbud om kostnadsfri ordinær kiste- eller urnegravlegging. Vi erfarer at de kirkelige fellesrådene likevel har gått langt i å forsøke å

anbefale at dette ikke tas inn i selve lovteksten, men det er ønskelig at lovforarbeidet mer inngående omtaler disse utfordringene.

KA vil peke på at utvidelse av tidsfristene for gravferd og kremasjon sannsynligvis vil gi gjennomsnittlig lengre lagringstid for kiste. Dette vil mange steder medføre behov for økt kapasitet og kvalitet på kjølerom i kommunen. Konsekvensene vil være økte etablerings- og driftskostnader, og disse er ikke omtalt i høringsforslaget

1.5 Særskilt kommunalt budsjettvedtak

Kirkelig fellesråd som gravferdsmyndighet vil stå overfor mange dilemmaer i møte med ulike ønsker og behov for tilrettelegging, og det vil ofte være et økonomisk spørsmål om disse kan innfris eller ikke. Det er kommunene som i eget budsjettvedtak skal bevilge midler til fellesrådets virksomhet, jf § 15 i kirkeloven. Det forutsettes ikke at det skal skilles mellom kommunens bevilgning til de ordinære kirkelige formål og til fellesrådets utgifter som gravferdsmyndighet overfor alle innbyggere i kommunen. I lys av vektleggingen av gravferdsforvaltningens allmenne karakter vil KA be om at det vurderes om kommunene skal vedta særskilte bevilgninger til henholdsvis kirkelige formål og gravferdsforvaltningen. Særskilte bevilgninger fra kommunen til disse to hovedformålene vil gi mindre budsjettmessig fleksibilitet for kirkelig fellesråd, men vi tror det vil bidra til større ryddighet, og vil tydeliggjøre for både kommune og kirke den prinsipielle forskjellen på kirkelige formål og gravferdsforvaltning. Det vil kunne være prinsipielt problematisk at kirkelig fellesråd skal prioritere mellom offentlige midler til kirkelige og allmenne behov.

1.6 Lokalt møtested mellom gravferdsmyndigheten og tros- og livssynssamfunn

KA støtter i utgangspunktet forslaget til nytt tredje ledd i § 23 om at gravferdsforvaltningen skal innby tros- og livssynssamfunn som er virksomme på stedet til et møte hvordan tros- og livssynssamfunnenes behov ved gravferd kan ivaretas. Det bør klargjøres at enten kommunen eller Fylkesmannen skal oppgi hvilke tros- og livssynssamfunn som omfattes av denne bestemmelsen i den enkelte kommune. KA ønsker en utvidelse som innebærer at også andre relevante instanser skal innbys til et slikt møte. Dette kan f.eks. være gravferdsbyråer, eldreråd, representanter for frivillige organisasjoner, pårørendegrupper mv. Dette vil bidra til økt fokus på kvalitet og verdighet for alle innbyggere i møte med gravferdsforvaltningen.

1.7 Rett til grav

KA støtter den foreslåtte endringen i § 6 som innebærer at fellesrådet i hjemkommunen får en plikt til å dekke kostnadene for gravlegging i særskilt tilrettelagt grav når hjemkommunen ikke selv har et slikt tilbud. Denne bestemmelsen viderefører også prinsippet om at kostnader knyttet til gravferdsvirksomheten, blant annet avgifter fastsettes av kommunestyret. KA vil påpeke at i enkelte tilfeller vil slik gravlegging utenfor kommunen kunne innebære relativt høye kostnader som er "brukerstyrt", og det understreker behovet for særskilt bevilgning fra kommunen til slike formål. Det bør utarbeides retningslinjer for beregning av kostnadene for gravlegging i særskilt tilrettelagt grav utenfor hjemkommunen. Det bør også tas stilling til om kommunene kan beregne kapitalkostnadene som er knyttet til etablering av nye gravlundsarealer. KA antar at det også vil være behov for å avklare hvilken tilrettelegging av grav som er omfattet av denne bestemmelsen. Vi vil her vise til

1.10 Frister ved gravferd og kremasjon

KA støtter forslagene til endringer i §§ 10, 12 og 13 som utvider fristene for gravferd og kremasjon. Fra våre medlemmer har det vært et klart ønske om å utvide disse fristene. Dagens frister er under press, og gode kjøleanlegg gjør at noe av begrunnelsen for gjeldende frister ikke lenger er så aktuell. Vi vil særlig peke på en forlengelse av fristene vil kunne gi noe større fleksibilitet i møte med pårørendes ønsker. Mange fellestråd finner dagens praksis ved bruk unntakshjemmelen er egnet til å undergrave hovedregelen.

1.11 Saksbehandlingsregler vedrørende krematorium og gravlund

Ut fra gravferdsforvaltningens allmenne karakter støtter KA forslaget om at menighetsmøtet utgår i § 4 som instans som skal ha uttalerett ved oppføring av krematorium og om anlegg og utvidelse av gravlund. KA støtter også presiseringen om kommunens rolle i forslaget til endring av § 4.

1.12 Rett til grav for dødfødt barn og endring som følge av ny ekteskapslov

KA støtter forslaget til endring i § 6 første ledd andre punktum slik at mor og far likebehandles etter bestemmelsen om rett til fri grav for dødfødte barn. Vi støtter også foreslått justering i § 9 andre ledd på bakgrunn av felles ekteskapslov fra og med 2009.

1.13 Kremasjon som gravferdsform

KA støtter normaliseringen av kremasjon som gravferdsform gjennom den foreslåtte endringen i § 10. Vi ønsker i tillegg at kistebegravelse og kremasjon likestilles i økonomisk forstand, slik at retten til fri grav ble utvidet til også å omfatte rett til kremasjon uten avgift.

Departementet sier i høringsnotatet at de vil vurdere å nedsette et utvalg for å utrede behovet for endringer i hele systemet for avgifter og annen brukerbetaling ved gravferd. KA er enig i at det er behov for å gjennomgå systemet med betaling ved gravferd, men synes at prinsippet om økonomisk likebehandling av kistebegravelse og kremasjon bør ligge til grunn for et slikt arbeid. Vi vil her vise til at høringsnotatets forslag om endringen i § 6 som innebærer at fellestrådet i hjemkommunen får en plikt til å dekke kostnadene for gravlegging i særskilt tilrettelagt grav når hjemkommunen ikke selv har et slikt tilbud. Denne bestemmelsen vil kreve en gjennomgang av forhold vedr. kostnader og betaling mellom kommunene knyttet til gravferdsvirksomheten ved ikrafttredelse. Etter KAs oppfatning er det naturlig å se på betaling for kremasjon og betaling for gravlegging i annen kommune i sammenheng.

1.14 Endring av meldingsrutiner

KA har ikke merknader til forslaget om å oppheve kravet i § 10 fjerde ledd og i § 11 om at det skal fremlegges legeerklæring ved dødsfall, og kravet i § 11 om at det skal framlegges kopi av kremasjonsregisteret. Dette framstår som en hensiktsmessig forenkling.

1.15 Krigsgraver

KA støtter forslaget til endringer i § 23 slik at krigsgraver for å regulere klarere ansvarsforhold mv for krigsgravene. KA er positiv til at departementet ser det som aktuelt at kirkelig fellestråd får ansvaret for vedlikeholdet av krigsgraver og krigsminnesmerker, og at også ansvaret for de særskilt anlagte

KA vil samtidig påpeke at også andre grupper enn mindreårige vil kunne ha et beskyttelsesbehov i forhold til mulige seksuelle overgrep fra kirkelig personell. Konkrete eksempler vil være institusjonsbeboere, eldre og funksjonshemmede, personer med psykiske lidelser og mennesker i krise/sorg-situasjoner. Slik vi tolker lovforslaget, vil det ikke være anledning til å kreve politiattest for personell som har ansvar for disse målgruppene, dersom vedkommende ikke også har et ansvar for eller er i kontakt med mindreårige. Ettersom politiregisterlovens § 37 også nevner beskyttelsesbehov grunnet "alder, sykdom eller funksjonshemming" som formål som berettiger bruk av politiattest, ber KA om en utvidelse av hjemmelsgrunnlaget til også å omfatte dette formål.

Høringsnotatet er uklart på ett punkt og det er spørsmålet om fremgangsmåte med behov for innhenting av nye og oppdaterte opplysninger på et senere tidspunkt enn ved tilsetting. Slik notatet er formulert, kan de se ut som arbeidsgiver kan be politiet om denne type opplysninger på bakgrunn av allerede mottatt attest fra den tilsatte/frivillige. Dersom det også ved innhenting av nye opplysninger kun er den attesten omhandler som skal kontakte politiet, bør dette utformes tydeligere.

2.5 Kirkebokføring

KA støtter forslaget til endring i § 37, men antar at det vil være mulig å finne en mer sakssvarende betegnelse enn "elektronisk kirkebokføring"

2.6 Klageadgang for vedtak etter offentlighetsloven

Når det gjelder klageadgang for vedtak om avslag på innsyn og andre avgjørelser etter offentlighetsloven, er KA enig i at det er viktig at en slik klageadgang blir nedfelt i kirkeloven i § 38, nytt andre og tredje punktum. KA vil imidlertid foreslå at Kirkerådet blir klageorgan også for menighetsrådet og kirkelig fellesråd for klager etter offentlighetsloven, med andre ord at det blir opprettet et felles kirkelig klageorgan for denne type vedtak.

Det er i notatet foreslått en regional behandling av klagesakene. Som departementet fremhever på notatets siste side i nest siste avsnitt, dreier dette seg imidlertid om svært få saker. Det vil være u hensiktsmessig at kompetanse på dette området bygges opp i 11 sekretariater i tillegg til Kirkerådet. At behandlingen i denne type saker blir lagt til kirkerådet, altså ett organ i stedet for 12, vil være av stor praktisk betydning og fremme likebehandling av denne type saker. Det henvises også til at Kirkerådet har flere juriststillinger enn hva tilfellet er for de enkelte bispedømmekontor.

I henhold til kirkelovens § 25 (1) 2.punktum skal alle bispedømmeråd i være representert i kirkerådet. Når departementet har vurdert at kirkerådet her kan være klageinstans for bispedømmerådet, så må dette desto mer gjelde for kirkelige fellesråd og menighetsråd, all den tid fellesråd og menighetsråd ikke er representert i kirkerådet.

KA vil således foreslå følgende lovendring:

"Vedtak etter offentlighetsloven som er truffet av menighetsrådet, kirkelig fellesråd eller bispedømmerådet kan påklages til Kirkerådet."